

INOVOVANÉ UČEBNÉ OSNOVY- ETICKÁ VÝCHOVA

NÁZOV PREDMETU	ETICKÁ VÝCHOVA				
VZDELÁVACIA OBLASŤ	Človek a hodnoty				
STUPEŇ VZDELANIA	ISCED 1				
VYUČOVACÍ JAZYK	slovenský				
FORMA ŠTÚDIA	denná				
ROČNÍK	1.-4. roč. ZŠ				
POZNÁMKA	povinný predmet				
DÁTUM POSLEDNEJ ZMENY					
ČASOVÁ DOTÁCIA					
	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	Spolu
iŠVP	1	1	1	1	4
iškVP	0	0	0	0	0
Spolu	1	1	1	1	4

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Úlohou povinne voliteľného predmetu etická výchova v primárnom vzdelávaní je podporovať osobnostný a sociálny rozvoj žiaka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tejto úlohy sa využíva hlavne zážitkové učenie, ktoré popri informáciách účinne podporuje pochopenie a zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade.

V etickej výchove sa kladie dôraz na rozvoj mravného usudzovania, na kultivovanie medziľudských vzťahov, ktoré vychádzajú z rodiny, rozširujú sa na triedny kolektív, na školu a na región, v ktorom žiaci žijú. Deje sa to prostredníctvom rozvoja sociálnych spôsobilostí (otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod.). Etická výchova sa tak podieľa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení ku kritickému mysleniu, diskusii, hodnotiacim postojom, ku harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

CIELE A OBSAH PREDMETU

Žiaci:

- osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,
- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa aktívne participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu),
- osvoja si prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie hodnoty priateľstva, vzájomnosti a rodiny,
- rozvíjajú svoj postoj k postihnutým, chorým a starým ľuďom.

ORGANIZAČNÉ METÓDY A FORMY

Základom výchovno-vzdelávacieho procesu etickej výchovy je zážitkové učenie, ktoré učiteľ v jeho technikách, cvičeniach a aktivitách prispôbuje veku žiakov a situácii v žiackom kolektíve. Aktivity pomáhajú precítiť etické hodnoty, uľahčujú porozumieť normám, ktoré súvisia s očakávaným správaním, umožňujú nácvik zodpovedajúceho správania a prenos získaných skúseností do správania sa v reálnom svete, napomáhajú zvnútorneniu potrebných sociálnych zručností.

Žiaci počas hodín ETV by mali sedieť v kruhu, aby si videli navzájom do tváre, aby sa vzájomne poznávali. Je to východisková pozícia, ktorá nie je cieľom, ale prostriedkom. Samozrejme, je možné aj iné usporiadanie priestoru v závislosti od metódy, ktorú učiteľ na danú aktivitu zvolil.

Podľa vlastného uváženia s ohľadom na podmienky danej triedy si učiteľ **vyberá** priebežne vo všetkých ročníkoch a aplikuje tieto formy, metódy a prostriedky:

- **Formy:**

- skupinová práca žiakov
- frontálna, hromadná práca (manipulácia s predmetmi)
- práca vo dvojiciach
- individuálna práca žiakov (rôzne formy výstupu podľa témy)

- **Metódy:**

- motivačné: m. rozhovor, m. rozprávanie, m. demonštrácia, m. výzva, pochvala, dramatizácia, hranie rolí, zážitkové učenie, hry
- expozičné: výklad, vysvetľovanie, vyučovací rozhovor, prednášky, demonštrácia, činnosti, pozorovanie, manipulácia s predmetmi, tvorivé činnosti, problémové vyučovanie
- fixačné: skupinová diskusia, diskusia, rozprávanie, tréning jemnej motoriky
- diagnostické a klasifikačné: m. pozorovania žiakov, klasifikačné metódy, slovné hodnotenie

KOMPETENCIE ŽIAKA

- **Komunikatívne a sociálno- interaktívne spôsobilosti**

Žiak na konci štvrtého ročníka vie/dokáže:

- aktívne počúvať a rešpektovať názory druhých,

- prezentovať vlastný názor, ktorý je zrozumiteľný a akceptovateľný pre ostatných,
- kriticky hodnotiť informácie,
- správne interpretovať získané fakty, vyvodzovať závery a dôsledky,
- schopnosť spracovať informácie, vytvoriť si vlastný názor, argumentovať, vedieť prijať názor iných, vedieť sa vcítiť do situácie iných.

- **Intrapersonálne a interpersonálne spôsobilosti**

- **Žiak na konci štvrtého ročníka vie/dokáže:**

- zamerať sa na sebaopoznanie, sebazdokonaľovanie, sebakontrolu a sebareflexiu,
 - efektívnemu spolupracovať , zaujať postoj k tvorivému prístupu v tímovej práci,
 - podieľať sa spoluzodpovedne na dosiahnutých cieľoch tímovej práce,
 - nepodliehať emóciám, nepoužívať morálne sudy a odsudzujúce hodnotenia,
 - robiť etické analýzy s ohľadom na ľudské práva,
 - byť empatický – vcítiť sa do prežívania iných a akceptovať ich potreby.

- **Schopnosť tvorivo riešiť problémy**

- **Žiak na konci štvrtého ročníka vie/dokáže:**

- vnímať a sledovať problémové situácie v škole a vo svojom najbližšom okolí, adekvátne svojej úrovni navrhovať riešenia podľa svojich vedomostí a skúseností z danej oblasti,

- pri riešení problémov hľadať a využívať rôzne informácie, skúšať viaceré možnosti riešenia problému, overovať správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikovať pri podobných alebo nových problémoch,
- pokúšať sa problémy a konflikty vo vzťahoch riešiť primeraným (chápavým a spolupracujúcim) spôsobom.

- **Podnikateľské spôsobilosti**

Žiak na konci štvrtého ročníka vie/dokáže:

- posúdiť vlastné reálne fyzické a duševné možnosti,
- stanoviť si ciele a priority s ohľadom na svoje schopnosti, záujmovú orientáciu a životné podmienky,
- zvažovať svoje predpoklady na svoju budúcu profesijnú orientáciu.

- **Spôsobilosť využívať informačné technológie**

Žiak na konci štvrtého ročníka vie/dokáže:

- zoznámiť sa s rôznymi druhmi informačných technológií, ktoré možno využiť v osobnom a pracovnom živote,
- vyhľadávať vhodné informačné zdroje a potrebné informácie aj na internete, využiť ich vo vyučovaní ETV,
- prezentovať svoje postoje pri komunikácii elektronickou poštou, využívať prostriedky online komunikácie,
- evidovať, triediť a uchovávať informácie.

- **Spôsobilosť byť demokratickým človekom**

Žiak na konci štvrtého ročníka vie/dokáže:

- Uvedomiť si svoje práva, povinnosti, ľudské práva, záujmy, hodnoty, potreby a postoje v spojení so záujmami širšej skupiny,

- zaujímať sa aktívne o veci verejné a zodpovedne konať,
- zapájať sa do občianskeho života vo svojom okolí,
- aktívne reagovať na prejavy intolerancie, diskriminácie a xenofóbie,
- chrániť životné prostredie a kultúrne dedičstvo.

PRIEREZOVÉ TÉMY

Osobnostný a sociálny rozvoj

Prierezová oblasť osobnostný a sociálny rozvoj rozvíja ľudský potenciál žiakov, poskytuje žiakom základy pre plnohodnotný a zodpovedný život, vnímanie okolia a seba samého. Formou zážitkového učenia žiaci získavajú a udržujú si osobnostnú integritu, pestujú kvalitné medziľudské vzťahy, rozvíjajú sociálne spôsobilosti potrebné pre osobný a sociálny život a spoluprácu. Učia sa základným morálnym, citovým vlastnostiam súvisiacich so spoluprácou v skupine. Téma sa prelína všetkými tematickými oblasťami, pričom sa pri jej uskutočňovaní berú do úvahy aktuálne potreby žiakov.

Mediálna výchova

Poskytovať žiakom možnosť uvedomiť si, s ktorými médiami prichádzajú každodenne do kontaktu, ako na nich vplyvajú, uvedomovať si ich pozitívny vplyv, ako aj ich nebezpečenstvá. Umožniť žiakom formovanie vlastného názoru na médiá a ich posolstvá, na základe poznania, interpretácie, hodnotenia a tvorby jednoduchých mediálnych produktov. viesť žiakov k adekvátnemu zaobchádzaniu s médiami a ich produktmi (efektívne využívať PC programy a internet vo voľnom čase, vyhľadávať informácie v oblasti umenia, podnetov rôznych oblastí spoznávania sveta).

Multikultúrna výchova

Viesť žiakov k pochopeniu a rešpektovaniu faktu kultúrnej rozmanitosti. Podnecovať a rozvíjať u žiakov tolerančné postoje k nositeľom

odlišných kultúr, ale súčasne zachovávať ich povedomie príslušnosti k vlastnej kultúre. Rozvíjať schopnosť riešiť konflikty pokojnou cestou, schopnosť komunikovať a spolupracovať s nositeľmi iných kultúr v bezpečnom prostredí, učiť solidarite a princípu dávania a prijímania.

Ochrana života a zdravia

Uvedomiť si, že každý človek má svoje práva, ale aj povinnosti, ktoré v spoločnosti, ako takej, majú byť dodržiavané a rešpektované. Tieto práva a povinnosti vychádzajú z princípov potrebných pri ochrane života a zdravia.

Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra

Vytvárať u žiakov predpoklady na pestovanie a rozvíjanie citu a lásky ku krásam svojho regiónu, prírody a spoznávanie a uchovávanie kultúrneho dedičstva našich predkov.

Výchova k manželstvu a rodičovstvu

Vytvárať u žiakov základné vedomosti a zodpovedný postoj v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s etickými normami. Pripraviť žiakov na zodpovedné medziľudské vzťahy, manželstvo, rodičovstvo, aby uprednostňovali princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania sa vo svojom každodennom živote, úctu k opačnému pohlaviu, k starším ľuďom a k človeku ako takému.

Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

Vedieť získať informácie samostatne aj formou spolupráce v skupine vyjadriť prostredníctvom modelových situácií, hrania rolí, zážitkových situácií a hier.

MEDZIPREDMETOVÉ VZŤAHY

Vyučovanie etickej výchovy je úzko späté s ostatnými vyučovacími predmetmi, ktoré spolupôsobia pri vytváraní správnych postojov, názorov, osobnostného a sociálneho rozvoja mravných, etických, spoločenských noriem (napr. slovenský jazyk, hudobná výchova, výtvarná výchova ako aj ostatné spoločenskovedné predmety).

Vyučovanie etickej výchovy, najmä z hľadiska výberu tém, je potrebné koordinovať s vlastivedou, prvoukou a prírodovedou.

Správny výber tém uľahčuje prácu na iných vyučovacích predmetoch, skvalitňujú výchovno-vzdelávací proces ako celok. Celkovo vyučovanie etickej výchovy vedie k rozvoju mravného usudzovania, kultivovanie medziľudských vzťahov.

HODNOTIACI SYSTÉM ŽIAKOV V PREDMETE

- Pri hodnotení a klasifikácii vychádzame z Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy.
- Etickú výchovu klasifikujeme. Klasifikácia je porovnateľná so známkovaním, aké sa používa v iných predmetoch vyučovaných na škole. Na konci každého klasifikačného obdobia sú žiaci na vysvedčení hodnotení známkami.
- Nie je nutné hodnotiť každú prácu a každý výkon žiaka.
- Žiakov postupne vedieme, aby sa vedeli ohodnotiť sami, ale aj svojho spolužiaka.
- Učiteľ si vyberá, ktoré úlohy bude hodnotiť, aby poskytol žiakovi dostatočný obraz o jeho kvalitách a vývoji.
- Kritériá hodnotenia sú vypracované v súlade s ročníkovými kompetenciami a je potrebné, aby učiteľ pri hodnotení mal tieto kompetencie a ich postupné dosahovanie na zreteli.
- Ťažiskovou formou hodnotenia je osobný rozhovor so žiakom (individuálny prístup), v ktorom učiteľ žiakovi poskytne citlivú, veku primeranú, analyticky podloženú spätnú väzbu o rôznych aspektoch jeho činnosti. Vo vzájomnej komunikácii má žiak možnosť klásť otázky alebo zdôvodniť svoj prístup. Túto formu kombinujeme aj so sebahodnotením žiaka.
- Učiteľ zvažuje pri hodnotení všetky nižšie vymenované kritériá:
 - ✓ prístup k činnostiam z hľadiska tvorivosti, t. j. uplatnenie vlastných inovatívnych nápadov a vlastného zamerania pri realizácii edukačnej úlohy,
 - ✓ otvorenosť voči experimentovaniu,
 - ✓ cieľavedomosť riešení,

- ✓ záujem o činnosti,
 - ✓ schopnosť spolupracovať,
 - ✓ schopnosť zaujímať stanoviská k výsledkom svojej práce a práce spolužiakov,
 - ✓ komunikačné zručnosti,
 - ✓ formálne zručnosti (vyjadrovanie sa prostredníctvom výtvarného jazyka),
 - ✓ mentálne spôsobilosti na úrovni rozvoja vnímania a prežívania,
 - ✓ mentálne spôsobilosti na úrovni rozvoja predstavivosti a fantázie,
 - ✓ mentálne spôsobilosti na úrovni myslenia (vlastné témy, koncepcie, návrhy, schopnosť analyzovať a syntetizovať, pomenovať procesy, interpretovať zážitky)
 - ✓ znalosti oblastí rodinného, spoločenského a osobného života,
 - ✓ pochopenie životných situácií a schopnosť interpretovať ich.
- Pri hodnotení pristupujeme ku každému žiakovi individuálne. Neporovnávame výsledky detí medzi sebou, ale hodnotíme každého žiaka podľa jeho schopností. Výkon žiaka je hodnotený vzhľadom na jeho možnosti. Snahou každého učiteľa je pozitívne hodnotenie, ktoré má veľký motivačný charakter.
 - Rozlišujeme hodnotenie začlenených (integrovaných) a bežných žiakov.
 - Žiakov postupne vedieme, aby sa vedeli ohodnotiť sami, ale aj svojho spolužiaka.
 - Učiteľ oznamuje žiakovi výsledok každého hodnotenia a posúdi klady a nedostatky hodnotených prejavov a výkonov. Po ústnom skúšaní učiteľ oznámi žiakovi výsledok ihneď. Výsledky hodnotenia písomných prác a praktických činností oznámi žiakovi a predloží k nahliadnutiu najneskôr do 10 dní.

- Keďže ide o klasifikovaný predmet, výsledným hodnotením žiaka je známka, aj keď sa využíva i slovné hodnotenie.
- Vyučujúci klasifikuje iba prebrané a precvičené učivo. Pri klasifikácii používa platnú klasifikačnú stupnicu. Vedie evidenciu o každom hodnotení žiaka.
- Na konci každého klasifikačného obdobia sú žiaci na vysvedčení hodnotení známkami.
- Pri kontrolných prácach sa využíva stupnica percentuálneho hodnotenia.

Percentuálne hodnotenie
100% - 90% =1
89% - 75% = 2
74% - 50% = 3
49% - 25% =4
24% - 0% =5

Stupeň klasifikácie	Klasifikačná stupnica Opis kritérií	Poznámka
1	<p>Žiak spĺňa kritériá na vynikajúcej úrovni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • je iniciatívny a tvorivý vo vyjadrovaní, uplatňuje vlastné názory, je otvorený v komunikácii, dokáže kriticky myslieť, • dokáže vyjadriť veku primerané postoje, city, názory, vkus, individualitu, • dokáže hodnotiť situáciu na základe mravného usudzovania, • vie rozlíšiť kvalitu medziľudských vzťahov (v rodine, kolektíve, spoločnosti), prejavuje prvky prosociálneho správania, • dokáže v modelových situáciách prejsť empatiu, uplatňuje empatiu vo vzťahu k postihnutým, chorým a starým ľuďom, • dokáže pozitívne ale aj kriticky hodnotiť seba a iných, • v záťažových situáciách preukazuje známky asertivity, • prosociálne správanie (vkus, názor, spoluprácu, individualitu). 	<p>proporcie medzi jednotlivými kritériami zvažuje učiteľ podľa individuálnych daností žiaka</p>
2	<p>Žiak v podstate spĺňa kritériá prvého stupňa hodnotenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • je samostatný, iniciatívny, • vyjadruje sa plynulo s občasnými menšími nedostatkami. 	
3	<p>Žiak v podstate spĺňa kritériá prvého a druhého stupňa hodnotenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ale je menej samostatný, iniciatívny a tvorivý, robí drobné chyby z nepozornosti, • vyjadruje sa váhavo s nedostatkami. 	
4	<p>Žiak realizuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • edukačné úlohy na nízkej úrovni, bez vlastného vkladu, s ťažkosťami aplikuje získané zručnosti a poznatky v nových oblastiach. 	

5	Žiak nespĺňa kritériá, nemá záujem o aktivity, neguje vyučovací proces.	používať stupeň len vo výnimočných prípadoch (napr. zámerné negovanie vyučovacieho procesu)
---	---	---

UČEBNÉ ZDROJE

- **Odborná literatúra:**

Etická výchova nepoužíva učebnicu. Podnety na činnosť nachádza učiteľ v metodických príručkách a v iných materiáloch, ako aj v obsahu vyučovacích predmetov prvého stupňa. Aktualizuje ich podľa podmienok skupiny, cieľov a obsahu etickej výchovy.

- Pracovné listy:
- Etická výchova pre 1. ročník ZŠ (PaedDr. E. Ivanová, PhDr. Ľ. Kopinová)
- Etická výchova pre 2. ročník ZŠ (PaedDr. E. Ivanová, PhDr. Ľ. Kopinová)
- Etická výchova pre 3. ročník ZŠ (PaedDr. E. Ivanová, PhDr. Ľ. Kopinová)
- Etická výchova pre 4. ročník ZŠ (PaedDr. E. Ivanová, PhDr. Ľ. Kopinová)
- Lencz, L. – Križová, O. : Metodický materiál k predmetu etická výchova, Bratislava: Metodické centrum v Bratislave, 1997
- Dobšinský, P. : Slovenské rozprávky, Ezop : Bájky
- Bekéniová, Ľ.: Dramatická výchova ako prostriedok rozvoja osobnosti žiaka, Prešov, Metodické Centrum, 1997

Vyučujúci volí výber učebníc, doplnkovej literatúry na základe aktuálnej ponuky na trhu.

- **Webové stránky:**

- www.zborovna.sk

- www.infovekacik.sk

- www.bezkriedy.sk

- **Didaktická technika a materiálne výučbové prostriedky:**

- didaktická technika: interaktívna tabuľa, CD prehrávač

- vizuálne: knihy, časopisy, encyklopédie, obrázkový materiál –inscenácia životných situácií, doplnkový text, literárne ukážky, fotografie, reklamné materiály, prezentácia, pracovné listy

- audiovizuálne: DVD, audio a videonahrávky

- kombinované: multimédiá

OBSAH VZDELÁVANIA

1. ročník		
Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch (5 hodín)	<ul style="list-style-type: none"> • Rodina, skupina, školská trieda • Pozdrav, vďačnosť, ospravedlnenie • Pravidlá skupiny 	<p>Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predstaviť seba i spolužiakov krátkou charakteristikou, - pomenovať dôvody pre vďačnosť, prosbu, ospravedlnenie, - podieľať sa na vytváraní pravidiel skupiny,
Prvky prosociálneho správania (5 hodín)	<ul style="list-style-type: none"> • Úcta • Úcta k rodičom, učiteľom, starším ľuďom, spolužiakom • Prejavy úcty 	<ul style="list-style-type: none"> - uviesť príklady úcty k rodičom, učiteľom a spolužiakom, - vyjadriť adekvátne vďačnosť, prosbu a ospravedlnenie, - riadiť sa pravidlami skupiny, - rešpektovať spolužiakov,
Ľudská dôstojnosť (5 hodín)	<ul style="list-style-type: none"> • Hodnota osoby, moja hodnota, rozdiel medzi mnou a ostatným svetom • Ľudská osoba • Sebaovládanie 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznať postupne rôzne vlastnosti ľudí, - uviesť vlastnosti, ktorými sa odlišuje od iných, - poukázať na dôležitosť sebaovládania v medziľudských vzťahoch,
Pozitívne hodnotenie iných (8 hodín)	<ul style="list-style-type: none"> • Vlastnosti iných osôb • Pozitívne vlastnosti rodinných príslušníkov, spolužiakov • Vyjadrenie pozitívneho hodnotenia iných • Negatívne správanie a jeho dôsledky 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlíšiť medzi dobrým a zlým správaním u seba i u spolužiakov, - uviesť dobré vlastnosti spolužiakov a príslušníkov rodiny, - zahrať scénu, kde vyjadrí pochvalu spolužiakom,
Naša rodina	<ul style="list-style-type: none"> • Rodina a jej úloha v živote človeka 	<ul style="list-style-type: none"> - pomenovať rodinné vzťahy,

(10 hodín)	<ul style="list-style-type: none"> • Vzťahy medzi členmi rodiny • Rodinné pravidlá • Komunikácia • Pomoc v rodine 	<ul style="list-style-type: none"> - vysvetliť tri pravidlá vo vlastnej rodine, - uviesť príklad úctivej komunikácie v rodine, - naplánovať si konkrétnu pomoc pre členov rodiny.
------------	---	--

2. ročník		
Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch (5 hodín)	<ul style="list-style-type: none"> • Spolupráca • Vzťahy v triede • Práva a povinnosti • Práva a povinnosti v rámci rodiny a triedy 	<p>Žiak na konci 2. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vysvetliť pojem spolupráca na príkladoch, - zdôvodniť potrebu vzájomného počúvania, - rozpoznať vzťah medzi právom a povinnosťou, - vysvetliť svoje práva a povinnosti v škole i v rodine,
Tvorivosť (10 hodín)	<ul style="list-style-type: none"> • Tvorivosť • Vlastné talenty • Pozornosť, fantázia, úsilie, vytrvalosť • Prínos tvorivosti (úžitok, radosť, obohatenie iných) • Tvorivosť, ktorá škodí a zarmucuje 	<ul style="list-style-type: none"> - zhotoviť originálny darček pre spolužiaka, - zahrať pomocou pantomímy rôzne situácie, - vymyslieť spoločne príbeh o svojej triede, - oceniť originalitu iných, - dopĺňať znenie pravidiel skupiny,
Iniciatíva (5 hodín)	<ul style="list-style-type: none"> • Iniciatíva – ochota, prekonanie lenivosti a obáv • Iniciatíva pri poznávaní nových vecí, pri vytváraní dobra a zabraňovaní zlu • Iniciatíva pri vytváraní dobrých 	<ul style="list-style-type: none"> - uviesť príklady iniciatívneho správania, - určiť oblasť, v ktorej je iniciatívny, - zapájať sa do triednych a školských činností,

	vzťahov v triede i mimo nej	
Vyjadrovanie citov (8 hodín)	<ul style="list-style-type: none"> • City • Prežívanie citov • City v rodine, medzi rovesníkmi • Úcta k osobám opačného pohlavia • Úcta k citom iných 	<ul style="list-style-type: none"> - opísať jednoduchou formou, čo znamená slovo city, - prejaviť svoje city spojené s príjemným i nepríjemným prežívaním formou kresby – „moje city počas dňa“, - vyjadriť kultivovane svoje city, - uviesť, ako vhodnou formou vie vyjadriť city spojené s nepríjemným prežívaním,
Naša trieda (5 hodín)	<ul style="list-style-type: none"> • Naša trieda – spoločenstvo detí • Pozitíva a negatíva našej triedy • Vylepšovanie nášho spolužitia • Súdržnosť spoločenstva 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlíšiť medzi vhodným a nevhodným správaním v triede, - predložiť návrhy na zlepšenie súdržnosti spoločenstva triedy, - prejaviť pochopenie so spolužiakmi, - prispieť k dobrej atmosfére v triede, - vyjadriť svoje pozitívne prania formou kresby.

3. ročník		
Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
Postoje a spôsobilosti v medziludských vzťahoch (5 hodín)	<ul style="list-style-type: none"> • Pravda v živote ľudí • Otvorená komunikácia – pravdivosť a objektívnosť • Zdroje informácií • Pravda o sebe a jej prijatie, pravda o iných • Rizikové situácie v živote detí • Odmietnutie zla a negatívnych ponúk 	<ul style="list-style-type: none"> - Žiak na konci 3. ročníka základnej školy vie/dokáže: - vyhodnotiť pravdivé informácie o sebe, - preveriť si informácie o iných, - rozpoznať rizikové situácie a negatívne ponuky, - zahrať formou scény situácie s negatívnymi ponukami,

<p>Vcítanie sa do prežívania iných – empatia (5 hodín)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Empatia • Radosť a smútok v živote ľudí • Súcit a spoluúčasť so slabšími, chorými, zdravotne a sociálne znevýhodnenými ľuďmi • Vcítanie sa do situácie spolužiakov 	<ul style="list-style-type: none"> - uviesť príklady na situácie, v ktorých prejavuje súcit a pochopenie, - poukázať na dôležitosť radosti vo svojom prostredí, - prejavíť spoluúčasť a pochopenie iných v problémových situáciách,
<p>Riešenie konfliktov – výchova k zmierlivosti (5 hodín)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Právo na omyl • Omyl a zákernosť • Odpúšťanie v medziľudských vzťahoch • Sebaovládanie v konfliktných situáciách • Upevňovanie vzájomnosti • Súťaživosť a kooperácia 	<ul style="list-style-type: none"> - uznať právo človeka na omyl, - rozlíšiť omyl od zákernosti, - diskutovať o možnostiach nápravy omylu, - porozumieť významu odpúšťania a komunikácie v konfliktných situáciách, - formulovať rôzne typy žiadosti o prepáčenie,
<p>Pomoc, darovanie, delenie sa (8 hodín)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vnímanie a prežívanie prosociálnosti • Materiálna a nemateriálna pomoc • Podelenie sa a darovanie v rámci rodiny a žiackeho kolektívu • Odmietnutie dobra inými 	<ul style="list-style-type: none"> - vysvetliť rozdiel medzi materiálnou a nemateriálnou pomocou, - uviesť príklady pomoci v rámci triedy a rodiny, - pomáhať si navzájom,
<p>Naša škola (10 hodín)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Naša škola • Príslušnosť k našej škole • Účasť žiakov na úspechoch i problémoch školy 	<ul style="list-style-type: none"> - vymenovať pozitívne stránky svojej školy, - uviesť príklad problémov, ktoré sa v škole vyskytujú, - navrhnúť svoj príspevok k dobrej atmosfére v škole.

4. ročník		
Tematický celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard
<p>Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch (5 hodín)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tolerancia a ústretovosť vo vzťahoch • Zlaté pravidlo mravnosti • Rešpekt a úcta • Rovnoprávnosť mužov a žien • Komunikačné zručnosti v medziľudských vzťahoch • Kultivované správanie k osobám opačného pohlavia 	<p>Žiak na konci 4. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opísať rozdiely správania medzi chlapcami a dievčatami, - rozpoznať vhodné a nevhodné správanie voči osobám opačného pohlavia, - rozpoznať situácie, kde je potrebné ticho a počúvanie,
<p>Reálne a zobrazené vzory (5 hodín)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vzor správania • Komunikačné prostriedky a ich úloha • Prosociálne vzory v okolí dieťaťa • Čitateľský návyk – zdroj prosociálnych vzorov 	<ul style="list-style-type: none"> - rozlíšiť na príkladoch pozitívne i negatívne vplyvy televízie a iných komunikačných prostriedkov, - uviesť príklady prosociálnych ľudí zo svojho okolia, - vyjadriť svoj názor na prečítanú knihu,
<p>Rozvoj tvorivosti a iniciatívy (5 hodín)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Záujmy rozvíjajúce osobnosť človeka • Kvality človeka využité pre spoločné dobro • Tvorivosť, iniciatívnosť a vytrvalosť pri riešení každodenných problémov 	<ul style="list-style-type: none"> - uviesť príklady vzájomnej užitočnosti, - vymenovať iniciatívy, kde môže preukázať svoj vzťah k ochrane prírody a životného prostredia, - pripraviť si iniciatívy na ochranu prírody,

<p align="center">Dohovor o právach dieťaťa (8 hodín)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ludské práva, práva detí • Detská práca • Solidarita a prijatie odlišností • Povinnosti detí vyplývajúce z ich práv 	<ul style="list-style-type: none"> - vymenovať päť práv dieťaťa, - rozpoznať, ktoré práva dieťaťa sa dodržiajú alebo porušujú v jeho prostredí, - vysvetliť potrebu solidarity s deťmi, ktoré dlhodobo trpia nedodržiavaním ich práv, - zapojiť sa do aktivity, ktorá podporuje solidaritu, - vymenovať päť povinností, ktoré má voči iným ľuďom,
<p align="center">Náš región – naša vlasť (10 hodín)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dedina, mesto, región • Vlasť, Slovensko • Vlastenectvo 	<ul style="list-style-type: none"> - priradiť svoje bydlisko do lokality regiónu, - pomenovať špecifiká, krásy i možnosti svojho regiónu, - napísať list priateľovi, v ktorom bude vykreslený jeho región, - zostaviť prezentáciu, v ktorej predstaví svoj región, - navrhnúť akciu na pomoc svojho regiónu.